

NÉHÁNY SZÓ A MAGYAR TÁRSADALOM ERKÖLCSI MEGÚJHODÁSÁRÓL.

Írta: TOMCSÁNYI MÓRIC dr.,
egyetemi nyilvános rendes tanár.

Szívesen teszek eleget a Protestáns Diákszövetség részéről hozzám intézett ama kérdésnek, hogy szóljak néhány szót a magyar feltámadás kérdéséhez.

A kérdés azonban olyan tágkörű, hogy röviden alig lehet ahhoz hozzászólni. Hiszen a feltámadás, a regenerálódás sokféle téren és szempontból érthető és lehetséges: a gazdasági, szellemi, lelki, erkölcsi regenerálódás egyaránt fontos és szükséges, s ez mind együtt adja a nemzet egész feltámadását. Bizonyos azonban, hogy van olyan mozzanat, amely valamennyinél közrehat, s valamennyinek közös tényezője. S ezt a tényezőt a lelki s ezzel kapcsolatos erkölcsi, vallási, jellembeli erőben látom. E nélkül az erőtenyező nélkül nincsen gazdasági, ipari, kereskedelmi fellendülés sem; szolid, virágzó gazdasági élet is csak ezen az alapon képzelhető.

Ennek az erkölcsi erőtenyezőnek a meggyengülése érezhető leginkább a háború utáni korszakban, ennek az orvoslását tartom a legfontosabb társadalmi és állami feladatok egyikének. Mert ebből a szempontból határozottan beteg, nagybeteg a társadalom és nemcsak a magyar társadalom, hanem kisebb-nagyobb mértékben

más nemzetek társadalma is. Az erkölcsök s különösen a kötelességérzet lazulása, fájdalom, nálunk is nagy mértékben észlelhető.

Az idevonatkozó orvoslásnak persze sok iránya van. Röviden a kötelességérzés fokozása az, amely az orvoslás nagy útját mutatja. Nemcsak a szorosan vett jogi, hanem az erkölcsi kötelességek teljesítéséről van itt szó; az erkölcsi és etikai kötelességekről, amelyeknek sokszor nincs más bírói fóruma, mint a lelkiismeret. Igen fontos e részben a tisztességes, jobbjézésű elemeknek összefogása is, s megtorló irányban való fellépése az erkölcsi téren hibázókkal, kötelességszegőkkel szemben. E téren is nagy a fogyatékoság. Sokszor tapasztaljuk, hogy a társadalmi lenézést, valóságos kiközösítést érdemlő személyek elnézésben részesülnek pusztán azért, mert nagy vagyonúak, vagy előkelő társadalmi vagy politikai összeköttetések vannak, holott a jobbjézésű elemek magukban és egymás között beszélgetve a legnagyobb mértékben elítélik és becsmériik őket. Az elítélés következménye azonban a tettekben elmarad. A büntetlen bűnözés szemlélete aztán utánzásra, felbátorításra késztet az etikátlanság terén, s így terjed és burjánzik a bűn és erkölcstelenség a legkülönfélébb relációkban.

Ez a kor sok tekintetben valóban látszat-kor; majdnem minden látszat, sokszor az igazság, az erkölcs is az. A látszat mögött vagy semmi sincs, vagy az igazságtalanság és erkölcstelenség rejtőzik mögötte. Erről a korról és annak társadalmáról bizony nehéz lesz történetet írni, annál könnyebb dolguk lesz a satíraíróknak. Folytathatnám pl. a protekció mértéktelen elharapódzásával s más egyéb erkölcstelenséggel is, mert hiszen magasabb szempontból nézve a nyers protekció is erkölcstelenség, a közmorál meglazulása, s e mellett végzetes hatása a közre nézve. Mert végzetes dolog, ha

a köz szellemi és anyagi javainak sáfáraivá és a közhatalom gyakorlóivá nem az arra valók és érdemesek, hanem az érdemtelenek, a politikai személyes szolgálatokért jutalmat váró személyek lesznek. Már pedig a közhivatal, a közhatalom nem lehet magán-, vagy párt jutalmazás tárgya. Milyen gyönyörű példával és okulással szolgál a protekciómentesség tekintetében a legutóbb lefolyt olimpiai verseny. Minden protekció, minden származási és egyéb nem odavaló szempont mellőzésével, kizárólag a rátermettség alapján választottak ki a küzdő egyéneket, s ezek aztán diadalra is juttatták nemzeti színeinket. Milyen eredményt lehetne elérni az állami életben is, ha ilyen szelekció érvényesülne!

Erkölcsei megújodást tehát a magyar társadalmi és közéletbe! Mélyebb, igazi vallásos érzést, nem külszínes templombaj árust, képmutató imádkozást, hogy aztán megkönnyebbült lélekkel kövesse el bűnöket. Több lelkiismeretességet és tiszta, erős etikai érzést! Ez a nemzet lelki fel-támadásának az útja.